

Pohjoismaisen lapsi- ja
nuorisoyhteistyön komitean
toimintasuunnitelma
2006-2009

Pohjoismaisen lapsi- ja nuorisoyhteistyön komitean toimintasuunnitelma 2006-2009

ANP 2006:727

© Pohjoismaiden ministerineuvosto, Kööpenhamina 2006

ISBN 92-893-1317-X

No printed edition available.

Muita julkaisuja on osoitteessa www.norden.org/publikationer

Printed in Denmark

Nordisk Ministerråd

Store Strandstræde 18
DK-1255 København K
Puh. (+45) 3396 0200
Faksi (+45) 3396 0202

Nordisk Råd

Store Strandstræde 18
DK-1255 København K
Puh. (+45) 3396 0400
Faksi (+45) 3311 1870

www.norden.org

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismainen yhteistyö on maailman vanhimpia ja kattavimpia alueellisen yhteistyön malleja. Siihen osallistuvat Islanti, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska sekä Ahvenanmaan, Färsaarten ja Grönlannin itsehallintoalueet. Yhteistyö vahvistaa Pohjoismaiden yhteenkuuluvuutta unohtamatta maiden välisiä yhtäläisyyksiä ja kansallisia erityispiirteitä. Lisäksi se parantaa naapurussuhteita ja mahdollisuuksia pohjoismaiseen edunvalvontaan kansainvälisissä yhteyksissä.

Pohjoismainen yhteistyö sai viralliset puitteet vuonna 1952, jolloin *Pohjoismaiden neuvosto* perustettiin maiden parlamenttien ja hallitusten yhteistyöelimeksi. Vuonna 1962 Pohjoismaat allekirjoittivat Helsingin sopimuksen, joka on edelleenkin pohjoismaisen yhteistyön kulmakivi. Vuonna 1971 perustettiin *Pohjoismaiden ministerineuvosto*, joka on viiden Pohjoismaan sekä kolmen itsehallintoalueen hallitusten välinen yhteistyöelin.

Johdanto

Pohjoismaiden ministerineuvoston lapsi- ja nuorisopoliittista yhteistyötä on ohjannut sektorienvälinen toimintasuunnitelma. Aiemmasta toimintasuunnitelmasta saadut kokemukset osoittavat, että lasten ja nuorten asiat ovat saaneet ministerineuvostossa varsin vähän huomiota. Tämän vuoksi Pohjoismaiden ministerineuvosto on päättänyt uudistaa lapsi- ja nuorisoyhteistyön rakennetta. Sektorienvälistä yhteistyötä säätelee jatkossa yleinen strategia, joka ohjaa tämän toimintasuunnitelman ohella myös Pohjoismaisen lapsi- ja nuorisoyhteistyön komitean NORDBUKin työtä. Uuden rakenteen tarkoituksena on selkeyttää sektorienvälisen työn sekä Pohjoismaisen lapsi- ja nuorisoyhteistyön komitean työn suhdetta. Uudistuksen myötä lapsi- ja nuorisonäkökulma sisällytetään Pohjoismaiden ministerineuvoston toimintaan soveltuvilta osin, ja Pohjoismaisen lapsi- ja nuorisoyhteistyön komitean tehtävät selkiytyvät.

Pohjoismainen lapsi- ja nuorisoyhteistyön komitea on Pohjoismaiden ja itsehallintoalueiden nuorisoasiain yhteistyöelin, jossa on sekä jäsenmaiden valtionhallinnon että kansallisten nuorisojärjestöjen edustajia. Lapsilla ja nuorilla tarkoitetaan kaikkia 0–25-vuotiaita, mutta ikäjakauma voi vaihdella eri yhteyksissä.

Tarkoitus ja tavoite

Tämän toimintasuunnitelman ja NORDBUKin tarkoituksena on edistää pohjoismaisessa lapsi- ja nuorisoyhteistyön strategiassa määriteltyä yleistavoitetta. Sen mukaan Pohjoismaiden ministerineuvoston lapsi- ja nuorisoyhteistyössä tulee edistää lasten ja nuorten mahdollisuuksia hyviin elinolosuhteisiin sekä heidän vaikutusmahdollisuuksiaan.

Tavoitteen toteutumista edistävät

1. NORDBUKin koordinoiva ja sektorienvälinen työ lapsi- ja nuorisonäkökulman sisällyttämiseksi Pohjoismaiden ministerineuvoston toimintaan soveltuvilta osin sekä
2. NORDBUKin oma toiminta.

1. NORDBUKin koordinoiva ja sektorienvälinen työ

NORDBUK tukee muita sektoreita strategian tavoitteen saavuttamiseksi sekä koordinoi strategian seurantaa ja Pohjoismaiden ministerineuvoston lapsi- ja nuorisoyhteistyötä. NORDBUK pyrkii lisäämään sektorienvälistä yhteistyötä, joka liittyy strategia-asiakirjaan perustuvien tapahtumien

järjestämiseen ja ajankohtaisten teemojen käsittelyyn. NORDBUK voi toimia neuvonantajana pohdittaessa sitä, miten lapset ja nuoret voivat osallistua ja tulla kuulluiksi.

NORDBUK

1. tukee aktiivisesti eri ministerineuvostojen strategiaan liittyvää työtä, esimerkiksi jakamalla pohjoismaisen tutkimuskoordinaattorin välittämää tietoa lasten ja nuorten elinolosuhteista
2. tekee strategiaa tunnetuksi
3. edistää eri sektoreiden välistä yhteydenpitoa ja kokemustenvaihtoa
4. käsittelee kaikki strategia-asiakirjan painopistealueisiin liittyvät Pohjoismaiden ministerineuvoston uudet toimintasuunnitelmat lähettämällä ne lausuntokierrokselle ja
5. tekee vuosittain koosteen eri sektoreiden lapsi- ja nuorisotoimintaa koskevista raporteista.

NORDBUKin strategiaan liittyvä työ arvioidaan vuonna 2008.

2. NORDBUKin oma toiminta

Sektorienvälisen toiminnan lisäksi NORDBUK edistää strategian pääta-voitteen toteutumista useiden omien hankkeiden avulla. Hankkeet toteutetaan painopistealueilla, jotka eivät kuulu minkään Pohjoismaiden ministerineuvoston yhteistyöalueen vastuulle.

2.1 Tuetaan lasten ja nuorten omaa järjestäytymistä ja pohjoismaista yhteistyötä.

NORDBUK jakaa apurahoja nuorisohankkeille ja suoraan nuorisojärjestöille. Tuettavan toiminnan tulee liittyä tiiviisti strategian painopistealueisiin. Pohjoismaiden ministerineuvoston lapsi- ja nuorisoyhteistyön strategian tärkeitä lähtökohtia ovat ikä, moninaisuus, tasa-arvo, toimintarajoitteisuus, pohjoismainen hyöty ja pohjoismainen yhteistyö kansainvälisissä yhteyksissä. Niiden tulee olla myös apurahajärjestelmän tärkeitä lähtökohtia. Apurahajärjestelmän päätarkoituksena on edistää sitä, että strategian painotukset heijastuvat apurahapäätöksiin. Lasten ja nuorten oman järjestäytymisen tukemisen on samalla oltava joustavaa, jotta se edistäisi uusien järjestäytymismuotojen syntymistä.

2.2 Tuetaan sellaisten uusien menetelmien kehittämistä ja levittämistä, jotka edistävät lasten ja nuorten osallistumista demokraattisiin prosesseihin.

Lasten ja nuorten osallistuminen on ollut huomion kohteena jo pitkään, ja se on Pohjoismaissa tärkeä kysymys kaikilla politiikan tasoilla. Pohjoismaiden kansallisissa nuorisopolitiikoissa käsitellään lasten ja nuorten osallistumista, ja uusia menetelmiä otetaan käyttöön paikallistasolla, jolla lasten ja nuorten haluttomuus perinteiseen osallistumiseen on koettu ongelmaksi. NORDBUK haluaa vaihtaa näkökulmaa ja siirtää ongelman painopisteen lapsista ja nuorista olemassa oleviin rakenteisiin. Lasten ja nuorten oikeus vaikuttaa omaan elämäänsä, lähiympäristöönsä ja yhteiskunnan kehitykseen yleensä edellyttää sitä, että vallitsevat rakenteet mahdollistavat lasten ja nuorten todellisen vaikuttamisen. NORDBUK noudattaa Pohjoismaiden ministerineuvostossa niin sanottua yhteishallinnan (*co-management*) periaatetta, joka tarkoittaa sitä, että nuorisojärjestöt ja viranomaiset osallistuvat työhön tasavertaisilla ehdoilla.

2.3 Edistetään moninaisuutta NORDBUKin apurahoja myönnettäessä.

Pohjoismaiden ministerineuvoston lapsi- ja nuorisoyhteistyön strategian tärkeinä lähtökohtina ovat moninaisuus ja yhdenvertaisuus. NORDBUK pyrkii problematisoimaan ikään liittyvän suhtautumisen lisäksi myös suhtautumista sukupuoleen, etniseen taustaan, seksuaaliseen suuntautumiseen ja toimintarajoitteisiin. Nämä asiat ovat usein kytköksissä toisiinsa. NORDBUK pyrkii erityisesti tuomaan moninaisuutta korostavan näkökulman lapsi- ja nuorisoalalle. NORDBUK jatkaa Pohjoismaiden monikulttuurisuuteen liittyvien tarpeiden ja haasteiden kohtaamista ensinnäkin välittämällä tietoa apurahajärjestelmästä ja tekemällä sen puitteissa priorisointeja, jotta yhä useammat lapset ja nuoret voisivat hakea järjestö- ja hanketukea. Toiseksi järjestelmää aiotaan kehittää siten, että Pohjoismaiden lapset ja nuoret pystyisivät helposti hyödyntämään sitä. Internet voi olla tässä yhteydessä mahdollisuus.

2.4 Edistetään lasten ja nuorten tietämystä ihmisoikeuksista ja demokratiasta.

Tavoitteena on yhteiskunta, jossa lasten ja nuorten oikeuksiin liittyviä monimutkaisia kysymyksiä käsitellään demokraattisesti, laaja-alaisesti ja rohkaisevasti sekä osallisuutta edistäen sen sijaan, että yhteiskunnan toiminta suorastaan edistäisi syrjäytymistä. Pohjoismailla ja itsehallintoalueilla on kaikki edellytykset toimia kansalais- ja poliittisten oikeuksien sekä taloudellisten ja sosiaalisten oikeuksien edellyttämällä tavalla. Kaikki Pohjoismaat ovat ratifioineet YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen. Jotta lasten ja nuorten ihmisoikeuksia voitaisiin suojella ja edistää, kaikkien on tunnettava oikeudet ja toimittava niiden mukaan. NORDBUKin

yhtenä vaikutuskeinona on apurahajärjestelmä, joka tukee ihmisoikeuksien ja demokratian tuntemusta edistäviä hankkeita. Tietämyksen karttuesssa lapset ja nuoret voivat huolehtia oikeuksistaan nykyistä paremmin.

2.5 Lisätään yhteistyötä ja koordinointia muiden kansainvälisten lapsi- ja nuorisopoliittisten yhteistyörakenteiden kanssa.

NORDBUK edistää muiden kansainvälisten nuorisojärjestöjen – kuten Nuorten Pohjoismaiden neuvoston – kanssa tehtävää yhteistyötä. NORDBUK tukee eurooppalaiseen ja kansainväliseen nuorisopolitiikkaan liittyvää tiedonvaihtoa synergiaetujen saavuttamiseksi. Lisäksi NORDBUK tekee nuorisopoliittista yhteistyötä Pohjoismaiden naapurimaiden kanssa, mukaan lukien Pohjoismaiden itsehallintoalueet ja niiden lähinaapurit. Alueellisella tasolla NORDBUK tekee yhteistyötä keskeisten pohjoiseurooppalaisten lapsi- ja nuorisoyhteistyön rakenteiden kanssa ja pyrkii edistämään niiden toiminnan nykyistä parempaa koordinointia.

2.6 Lisätään lapsiin ja nuoriin liittyvää tietoa ja tietojen välittämistä NORDBUKin nuorisotutkimuksen koordinaattorin avulla.

Pohjoismaissa tehdään laajaa lapsiin ja nuoriin liittyvää tutkimusta. Tutkimusta tekevät yliopistojen ja korkeakoulujen eri alojen tutkijat, mutta sitä tehdään myös viranomaisten käynnistämässä kansallisissa ja paikallisissa hankkeissa. NORDBUK tarvitsee lapsia ja nuoria koskevaa tietoa voidakseen saavuttaa konkreettiset tavoitteensa ja harjoittaa toimintaansa. Laajapohjaista tietoa tarvitaan eritoten Pohjoismaiden ministerineuvoston lapsi- ja nuorisoyhteistyön tukemiseksi. NORDBUKin keskeisenä painopistealueena on lapsia ja nuoria koskevien tutkimustulosten koordinointi ja välittäminen. Osaaminen karttuu, kun Pohjoismaissa kerätään yhdessä lapsiin ja nuoriin liittyvää tietämystä. Koordinaattorin tulee pyrkiä saatamaan olemassa oleva tutkimustieto Pohjoismaiden ministerineuvoston, Pohjoismaiden viranomaisten ja maiden nuorisojärjestöjen käyttöön. NORDBUKin tulee tarvittaessa voida ehdottaa tutkimushankkeiden käynnistämistä aiheista, joista puuttuu tietoa. Tämä edellyttää muun muassa koordinaattorin ja nuorisojärjestöjen välistä suoraa yhteydenpitoa.

Vuosittaiset toimenpidesuunnitelmat

Lapsi- ja nuorisola kehittyy jatkuvasti, mikä vaatii toimintasuunnitelmalta joustavuutta. Joustonvara taataan seuraavaa puheenjohtajakautta suunniteltaessa. NORDBUK tekee vuosittain päätökset edellä mainittuihin alueisiin liittyvistä konkreettisista toimenpiteistä. Myös näihin vuosittaisiin toimenpidesuunnitelmiin on jätettävä tilaa toimenpiteille, joita on mahdotonta ennustaa niihin liittyvien prosessien keskeneräisyyden vuok-

si. Pohjoismaiden ministerineuvoston, Pohjoismaiden ja ympäröivän maailman lapsi- ja nuorisoalan kehitys voi vaatia toimenpiteitä, joista ei ole mahdollista päättää ennakolta.

Seuranta ja arviointi

NORDBUKin on jatkuvasti seurattava ja arvioitava toimintoja. Itse toimintasuunnitelma arvioidaan vuonna 2008.

Pohjoismaiset yhteistyöministerit hyväksyivät tämän toimintasuunnitelman kokouksessaan Kööpenhaminassa 1.3.2006.